

N á v r h

Z Á K O N

ze dne2020

o zvláštních pravidlech pro vzdělávání a rozhodování na vysokých školách v roce 2020 a o posuzování doby studia pro účely dalších zákonů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ OBECNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Působnost zákona

(1) Tento zákon v souvislosti s nouzovým stavem vyhlášeným dne 12. března 2020 upravuje pro oblast vysokého školství pro kalendářní rok 2020 zvláštní pravidla týkající se studia na vysokých školách a činnosti orgánů vysokých škol a některé související otázky.

(2) Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o vysokých školách“) se použije, pokud tento zákon nestanoví jinak.

(3) Tento zákon se použije na veřejné vysoké školy a přiměřeně na soukromé a státní vysoké školy.

ČÁST DRUHÁ STUDIUM NA VYSOKÉ ŠKOLE

§ 2

Zohlednění narušení studia

(1) Doba studia ve studijním programu připadající na období od 1. března 2020 do 31. srpna 2020 (dále jen „doba narušeného studia“) se nezapočítává do

- a) doby studia podle § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách pro účely stanovení poplatku za studium,
- b) maximální doby studia pro účely plnění studijních povinností, je-li taková doba vnitřním předpisem vysoké školy stanovena,

c) maximální doby studia pro účely přiznávání stipendií vysokou školou, je-li taková doba vnitřním předpisem vysoké školy stanovena.

(2) Doba, po kterou se přiznává stipendium podle § 91 odst. 3 zákona o vysokých školách, se prodlužuje o dobu narušeného studia, nejdéle však do doby řádného ukončení studia.

(3) Má-li v době narušeného studia osoba studium přerušené podle § 54 zákona o vysokých školách, nezapočítává se tato doba do celkové doby přerušení, pokud o to požádá.

§ 3

Přijímání ke studiu

(1) Vysoká škola může stanovit nový termín ověření splnění podmínek přijetí ke studiu podle § 49 odst. 5 zákona o vysokých školách (dále jen „ověření“). Nově stanovený termín ověření vysoká škola zveřejní alespoň 15 dnů přede dnem jeho konání.

(2) Vysoká škola může využít pro ověření také distanční formy ověření. Je-li ověření prováděno prezenční formou a není-li obnovena osobní přítomnost studentů při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole vycházející z rozhodnutí orgánu veřejné moci (dále jen “osobní přítomnost studentů při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole”) alespoň 15 dnů před zveřejněným dnem ověření, zveřejní vysoká škola nový termín, který stanoví nejdříve na patnáctý den po obnovení možnosti osobní přítomnosti studentů při výuce a zkouškách.

(3) Není-li možné konat ověření podle původních podmínek, může je vysoká škola stanovit nově a zveřejnit je nejpozději 15 dnů přede dnem ověření.

§ 4

Přijetí ke studiu a zápis do studia

(1) Nemůže-li uchazeč, který splnil ostatní podmínky přijetí ke studiu ve studijním programu, předložit doklad prokazující splnění podmínky

- a) dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou, jde-li o přijetí ke studiu v bakalářském nebo v magisterském studijním programu,
- b) řádného ukončení studia v kterémkoliv typu studijního programu, jde-li o přijetí ke studiu v magisterském studijním programu, nebo
- c) řádného ukončení studia v magisterském studijním programu, jde-li o přijetí ke studiu v doktorském studijním programu,

lze jej přijmout ke studiu a zapsat do studia podmíněně.

(2) Pokud podmíněně zapsaný student nepředloží doklad podle odstavce 1 nejpozději do 30 dnů po začátku akademického roku 2020/2021, pozbude po uplynutí této lhůty přijetí ke studiu

a zápis do studia platnosti a účinnosti a takový student se považuje za osobu, která nebyla ke studiu zapsána.

§ 5

Státní zkoušky

(1) V době, kdy je osobní přítomnost studentů při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole nebo přítomnost členů akademické obce na vysoké škole na základě opatření přijatého podle jiného zákona omezena, může vysoká škola pro vykonání státní zkoušky předepsané na závěr studia a obhajoby disertační práce využít distanční způsoby, bude-li splněna podmínka alespoň distanční účasti zkušební komise při konání státní zkoušky. Státní zkouška předepsaná na závěr studia a obhajoba disertační práce konaná distančním způsobem nemusí být veřejná za předpokladu, že o jejím průběhu vysoká škola pořídí zvukový nebo zvukový a obrazový záznam a uchová jej po dobu 5 let. Záznam vysoká škola poskytne pouze orgánu veřejné moci při výkonu jeho pravomocí, a to na jeho žádost.

(2) Termín konání státní závěrečné zkoušky zveřejní vysoká škola nejpozději 15 dnů přede dnem jejího konání na svých webových stránkách. Student musí být s termínem prokazatelně seznámen.

(3) Navrhne-li vysoká škola studentovi možnost vykonání státní zkoušky předepsané na závěr studia nebo obhajoby disertační práce distanční formou, sdělí mu současně též způsob jejího vykonání a technické či materiální požadavky. Nelze-li ji vykonat distanční formou, umožní vysoká škola studentovi vykonat státní závěrečnou zkoušku prezenčně po obnovení možnosti osobní přítomnosti studentů při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole.

(4) Odstavce 1 až 3 se použijí i v případě, že osobní přítomnost studenta nebo přítomnost členů akademické obce na vysoké škole není možná z důvodu jiných opatření orgánu veřejné moci souvisejících s výskytem koronaviru označovaného jako SARS CoV-2, a to i jiného státu.

§ 6

Průběh studia a harmonogram akademického roku

(1) Zkoušky a jiné studijní povinnosti a podmínky, které musí student splnit v průběhu studia ve studijním programu, je možné v době, kdy je osobní přítomnost studenta při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole nebo přítomnost členů akademické obce na vysoké škole na základě opatření přijatého podle jiného zákona omezena, plnit a ověřovat distančně.

(2) Vysoká škola může v době, kdy není možná osobní přítomnost studentů při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole, při výuce využívat nástroje distančního vzdělávání.

(3) Akademický rok může být z důvodu omezení vycházejících z nouzového stavu nebo omezení osobní přítomnosti studentů při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole z rozhodnutí rektora prodloužen či zkrácen.

ČÁST TŘETÍ ORGÁNY VYSOKÉ ŠKOLY A FAKULTY

§ 7

(1) Kolektivní samosprávné orgány vysoké školy nebo fakulty, u nichž se předpokládá hlasování, mohou v době, kdy je osobní přítomnost studentů při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole nebo přítomnost členů akademické obce na vysoké škole na základě opatření přijatého podle jiného zákona omezena, provádět jednání a hlasování mimo zasedání prostředky komunikace na dálku. Usnese-li se na tom daný orgán, může se veřejným hlasováním usnášet i o věcech, které podle zákona o vysokých školách nebo vnitřního předpisu vyžadují tajné hlasování. Bližší podmínky hlasování stanoví osoba, která stojí v čele příslušného samosprávného orgánu vysoké školy nebo fakulty.

(2) V případě, že funkční období orgánu nebo členů orgánu vysoké školy nebo fakulty má skončit v období mezi dnem vyhlášení nouzového stavu a sto dvacátým dnem po ukončení nouzového stavu, prodlužuje se toto období do sto dvacátého dne po ukončení nouzového stavu.

ČÁST ČTVRTÁ DOBA STUDIA PRO ÚČELY DALŠÍCH ZÁKONŮ

§ 8

(1) Doba, po kterou je stát podle jiného zákona¹⁾ plátcem pojistného veřejného zdravotního pojištění za osobu starší 26 let studující prvně v doktorském studijním programu uskutečňovaném vysokou školou v České republice v prezenční formě studia, se prodlužuje o dobu narušeného studia, nejdéle však do doby řádného ukončení studia.

(2) Pro účely zákona o státní sociální podpoře, zákona o důchodovém pojištění a zákona o veřejném zdravotním pojištění, jakož i pro účely zákonů, které na některý z těchto zákonů odkazují, se na podmíněně zapsaného studenta hledí jako na studenta podle § 61 zákona o vysokých školách. Na podmíněně zapsaného studenta, který ve lhůtě podle § 4 odst. 2 nedoloží doklad podle § 4 odst. 1, se věta první vztahuje do 30 dnů po začátku akademického roku 2020/2021.

¹⁾ Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

**ČÁST PÁTÁ
ÚČINNOST**

§ 9

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Zákon o zvláštních pravidlech pro vzdělávání a rozhodování na vysokých školách.

Tento zákon upravuje zvláštní pravidla pro vzdělávání a rozhodování na vysokých školách v roce 2020.

Důvodem předložení zákona je řešení mimořádné situace vzniklé v souvislosti s přijímáním krizových opatření proti šíření koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 vládou České republiky, zejména usnesení č. 201 ze dne 12. března 2020, kterým se zakázala osobní přítomnost žáků a studentů ve školách a vyhlášení nouzového stavu. Účinnost zákona tedy bude časově omezena.

1. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen
Zákon reaguje na restriktivní opatření přijatá za účelem zamezení šíření koronaviru označovaného jako SARS CoV-2. Vládními opatřeními byla zakázána osobní účast studentů na výuce v prostorách vysokých škol, karanténními opatřeními pak bylo omezeno konání přijímacího řízení a jednání kolektivních orgánů vysokých škol, odložení konání maturitních zkoušek, které jsou základním předpokladem pro přijetí do studia na vysoké škole, bude mít vliv na přijímání a zapisování uchazečů do studia.

Vzhledem k tomu, že není zcela jasné, kdy bude ukončen nouzový stav a opatření omezující osobní přítomnost studentů na výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole a přítomnost členů akademické obce na vysoké škole na základě opatření přijatého podle jiného zákona nebo rozhodnutím orgánu státní správy, musí být provedeny úpravy oblastí, jichž se s velkou pravděpodobností tato omezení budou dotýkat. Doba, kdy jsou tato omezení v účinnosti, je ve vysokoškolském vzdělávání zásadní ve vztahu k přijímání nových studentů ke studiu a také k ukončování studií státní závěrečnou zkouškou, popř. ukončování předepsaných studijních povinností dotčeného semestru.

Je třeba upravit stanovování podmínek přijímání ke studiu v souvislosti s pravděpodobným opožděním konáním závěrečných zkoušek v předchozích stupních vzdělávání (maturitní zkoušky a státní závěrečné zkoušky v bakalářských, případně magisterských studijních programech) a také s ohledem na možné odložení termínů přijímacích zkoušek z důvodu nemožnosti osobní účasti uchazečů na této zkoušce.

Hlasování samosprávných orgánů je třeba upravit v souvislosti s omezením přítomnosti členů akademické obce na vysoké škole na základě opatření přijatého podle jiného zákona. V tomto smyslu by byly schopnost samosprávných orgánů vysokých škol téměř znemožněny a nebylo by možné jejich hlasování a rozhodování, pokud nemají možnost hlasování tzv. per rollam upravenou v rámci vnitřních předpisů vysokých škol.

Právní úprava nemá dopad na rovnost žen a mužů.

2. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví a na to navazujícím krizovým opatřením vlády byla s účinností od 11. března 2020 zakázána kromě jiného osobní přítomnost studentů na výuce na vysokých školách. Mezi zásadní události tohoto období patří na vysokých školách přijímání ke studiu nových studentů a organizování státních závěrečných zkoušek. Zakázaná osobní přítomnost studentů a uchazečů v budovách vysoké školy komplikuje organizaci těchto činností a je třeba umožnit vysokým školám, aby mohly tyto činnosti vykonávat v nezbytném rozsahu. Je třeba zákonem umožnit výkon těchto činností bez nutnosti dodržet některé zákonem nastavené lhůty a procesy.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Návrh zákona je s právem Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie plně slučitelný.

5. Zhodnocení souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, dopady na životní prostředí

Úprava týkající se doby studia obsažená v § 2 může vést k prodloužení doby nároku osob na sociální stipendium hrazené ze státního rozpočtu, na ubytovací stipendium a stipendium studentům doktorských studijních programů a prodloužení doby nároku na státem hrazené pojistné veřejného zdravotního pojištění. Tyto nároky se týkající pouze rozpočtových kapitol MŠMT a MPSV a měly by být pokryty v jejich rámci bez dodatečných požadavků na státní rozpočet.

Právní úprava se nedotýká podnikatelského prostředí České republiky. Nepředpokládají se rovněž dopady na specifické skupiny obyvatel, kterým náleží vyšší míra ochrany, právní úprava je naopak vedená principem ochrany těchto skupin.

7. Zhodnocení dopadů ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Návrh zákona nepřináší dopady ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Návrh zákona nepřináší korupční rizika.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh zákona nemá svým předmětem úpravy vztah k bezpečnosti nebo obraně státu.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

§ 1

Tento zákon upravuje zvláštní postup pro přijímací řízení, zápis do studia, jednání orgánů vysoké školy, státní zkoušky, dobu studia a další související otázky podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění zvláštních předpisů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s vyhlášením stavu nouze usnesením vlády zde dne 12. března 2020 č. 194.

Ustanovení zákona upravují postup veřejných, soukromých i státních vysokých škol, u soukromých a státních vysokých škol se ustanovení použijí přiměřeně podmínkám stanoveným v zákoně o vysokých školách.

§ 2

S ohledem na zakázanou osobní účast na výuce a omezeným možnostem studia není možné považovat dobu, po kterou byl tento zákaz aktivní, za standardní studium. Pro účely stanovení poplatku za studium, dodržení maximální přípustné délky studia a pro přiznávání stipendií, což jsou instituty přímo vázané na dobu studia, se tedy doba studia od 1. 3. do 31. 8. 2020, nebude započítávat do doby studia. Pro účely tzv. sociálního stipendia se doba studia o tuto dobu prodlouží tak, aby i po dobu narušeného studia bylo hrazeno sociální stipendium a současně bylo hrazeno i v době možného prodloužení v souvislosti s narušeným studiem. V případě, že má osoba studium přerušeno, nebude se doba přerušeni v době spadající do období narušeného studia započítávat do doby přerušeni. Úprava chrání práva osob s přerušným studiem zejména s ohledem na maximální dobu studia.

§ 3

Vzhledem k tomu, že není jisté, k jakému datu bude obnovena možnost osobní účasti na přijímacích zkouškách, bylo třeba stanovit zvláštní úpravu pro stanovování termínů přijímacích zkoušek. Aby byla umožněna včasná příprava uchazečů na přijímací zkoušky, je stanovena lhůta pro jejich vyhlášení nejdříve 15 dnů ode dne obnovení osobní přítomnosti studentů při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole. Současně je vysokým školám umožněno upravit podmínky přijetí ke studiu, nicméně tato úprava nesmí být k tíži uchazečů. Vysoké školy mohou využít také distanční formy ověřování, tedy ověřování způsobem umožňujícím dálkový přístup.

§ 4

S velkou pravděpodobností lze předpokládat opožděné termíny konání maturitních zkoušek a státních závěrečných zkoušek. Uchazeči pak pravděpodobně nebudou schopni předložit doklad o úspěšném absolvování těchto zkoušek, a tedy ukončení předchozího vzdělávání ve standardních termínech. Proto se pro tento akademický rok umožňuje dodatečné předložení těchto dokladů, a to nejpozději ve lhůtě do 30 dnů od zahájení akademického roku 2020/2021. V případě posunutí maturitní zkoušky nebo její fikce tak, jak je navrhováno v krizové úpravě školského zákona, by měl být tento termín dostatečný.

V případě, že podmíněčně zapsaný student nepředloží doklad o ukončeném požadovaném vzdělání do stanovené lhůty, nastane fikce nezapsání, tedy, že uchazeč se studentem nikdy nestal.

§ 5

Zvláštní úprava státních závěrečných zkoušek a obhajob disertačních prací vychází z nejistého termínu ukončení zákazu osobní přítomnosti studentů při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole nebo přítomnosti členů akademické obce na vysoké škole na základě opatření přijatého podle jiného zákona. Vysoké školy mohou využít distanční způsoby komunikace při skládání státních závěrečných zkoušek a obhajobě disertačních prací, je třeba však dostát zákonné podmínce komisionálního zkoušení. Podmínka veřejnosti bude v tomto případě naplněna uchováním nahrávky této zkoušky po dobu pěti let. Vysoká škola, která uchovává tyto nahrávky, je může poskytnout výhradně orgánům veřejné moci při výkonu jejich pravomocí.

V případě, že není možné vykonání státní závěrečné zkoušky distančně, bude mu umožněno její vykonání standardní prezenční formou po obnovení osobní přítomnosti studentů při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole.

§ 6

Dálkové způsoby zkoušení a ověřování znalostí, tedy způsoby umožňující dálkový přístup, je možné využívat i v případě plnění studijních povinností po dobu omezení osobní přítomnosti studentů na výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole a přítomnosti členů akademické obce na vysoké škole na základě opatření přijatého podle jiného zákona. Současně je za účelem zajištění výuky v době, kdy není možná osobní přítomnost studentů při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole, umožněno vysokým školám využívat při výuce v maximální možné míře nástroje distančního vzdělávání.

Odstavec 3 stanoví možnost vysoké školy upravit délku akademického roku 2019/2020 a 2020/2021 v návaznosti na omezení osobní přítomnosti studentů při výuce a zkouškách při studiu na vysoké škole odlišně od § 52 odst. 2 zákona o vysokých školách – akademický rok tak nemusí trvat 12 měsíců. Harmonogram takto upraveného akademického roku vysoká škola zakotví ve svých vnitřních předpisech.

§ 7

Hlasování samosprávných orgánů bylo třeba upravit v souvislosti s omezením osobní přítomnosti studentů na vysoké škole a přítomností členů akademické obce na vysoké škole na základě opatření přijatého podle jiného zákona. V tomto smyslu by byly samosprávné orgány vysokých škol paralyzovány a nebylo by možné jejich hlasování a rozhodování, pokud nemají možnost hlasování tzv. per rollam upravenou v rámci vnitřních předpisů. Na základě usnesení samosprávného orgánu je možné též hlasování o věcech, kde je předepsaná tajná forma hlasování.

Funkční období samosprávných orgánů vysokých škol či fakult může končit v období nouzového stavu či krátce po jeho ukončení. Pro zajištění řádných voleb a řádné řízení vysoké školy v obzvláště náročném období nouzového stavu navrhujeme odložení voleb do těchto orgánů, aby bylo umožněno volby realizovat. Prodlužuje se tak po dobu nezbytně nutnou funkční období samosprávných orgánů vysoké školy, a to včetně těch jednočlenných (rektor a děkan).

§ 8

Pro účely plateb na veřejné zdravotní pojištění se doba studia o tuto dobu prodlouží tak, aby i po dobu narušeného studia bylo hrazeno veřejné zdravotní pojištění a současně bylo hrazeno i v době možného prodloužení v souvislosti s narušeným studiem.

Úprava dále směřuje na podmíněčně zapisované studenty podle § 4 tohoto zákona, kteří musí do 30 dnů od zahájení akademického roku dodat doklady potřebné k řádnému zapsání do studia. Zákon proto výslovně stanoví, že po tuto dobu se na takové studenty hledí pro účely zákona o státní sociální podpoře, zákona o důchodovém pojištění a zákona o veřejném zdravotním pojištění, jako by zápis proběhl standardně. Vysoké školy budou instruovány, aby na potvrzeních o studiu vydaných studentům, kteří budou zapsáni podmíněčně z důvodu nedoložení dokladů o ukončeném předchozím studiu, byla označena doba platnosti takového potvrzení, a to právě na dobu podmíněného zápisu.

§ 9

Účinnost tohoto předpisu je stanovena ke dni jeho vyhlášení, a to z důvodu nezbytné urgentní úpravy v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu a omezení z toho vyplývajícími.

V Praze dne 30. března 2020

Předseda vlády:
Ing. Andrej Babiš v.r.

Ministr školství, mládeže a tělovýchovy:
Ing. Robert Plaga, Ph.D., v.r.